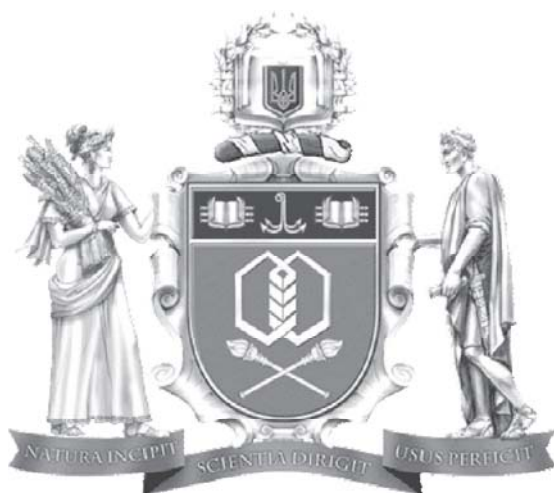

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

48

НАУКОВО-
МЕТОДИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ

Матеріали конференції

*Розвиток методологічних основ
вищої освіти в ОНАХТ*

ОДЕСА 2017

Матеріали друкуються відповідно до рішення 48-ї науково-методичної конференції ОНАХТ “Розвиток методологічних основ вищої освіти в ОНАХТ”, яка проходила 12–13 квітня 2017 року.

Склад редакції: Єгоров Б.В., д-р техн. наук, професор,
Трішин Ф.А., канд. техн. наук, доцент,
Мардар М.Р., д-р техн. наук, професор,
Кананихіна О.М., канд. техн. наук, доцент,
Мураховський В.Г., канд. фіз.-мат. наук, доцент,
Волков В.Е., д-р техн. наук, професор,
Корнієнко Ю.К., канд. фіз.-мат. наук, доцент,
Радіонова О.В., канд. техн. наук, доцент,
Купріна Н.М., канд. екон. наук, доцент,
Хобін В.А., д-р техн. наук, професор,
Васильєв С.В., методист

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ВИРІШЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ПРОБЛЕМ («CASE STUDY») В СТАНОВЛЕННІ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ТЕХНОЛОГІЇ ЗБЕРІГАННЯ ТА ПЕРЕРОБКИ ВОДНИХ БІОРЕСУРСІВ»

Т.А. Манолі, Т.І. Нікітчина, Я.О. Баришева

Історія появи і поширення методу кейс-стаді в освіті бере свій початок в двадцятих роках минулого століття. Хоча, цілком можна говорити, що у методу набагато довша життя. Певні аналогії з методом кейс-стаді можна побудувати читаючи Біблійні притчі і бесіди Сократа з учнями. Всі ці тексти побудовані на використанні описів конкретних випадків з життя.

Кейс-метод, в сучасному його вигляді, був вперше застосований під час викладання управлінських дисциплін в Гарвардській бізнес-школі, яка добре відома своїми інноваціями. Термін «ситуація» раніше використовувався в медицині і правознавстві, але в освіті цей термін придбав новий сенс.

На початку двадцятого століття в Гарварді викладачі почали у доповнення лекції організовувати студентські обговорення. Викладач «презентував проблему», перед студентами ставилося завдання і розглядалися різні варіанти її вирішення. Перший підручник з написання ситуаційних вправ був опублікований Коуплендом в 1921 році за активної участі декана Гарвардської бізнес-школи Воласа донів (Wallace B. Donham).

Нова хвиля зацікавленості до методики кейс-стаді почалася в 90-ті роки. Реформування економіки породило значний попит на фахівців, які вміють діяти в ситуаціях невизначеності, високого ступеня ризику, фахівців, які вміють аналізувати і приймати рішення. У ВНЗ почалося масове оновлення дисциплін і курсів. Зміни, що відбуваються в освіті багатьма аналітиками були охарактеризовані як перехід від класичної до посткласичної освіти. Основні риси класичної освіти – масовість, стабільність, традиціоналізм, завершеність, нормативність. На відміну від класичної освіти, яка ставить за мету набуття знань, а студент має мету навчання, при сучасному підході студент має самоціль, в результаті навчання прагне досягти компетентності і самостійності, а сама методика такого навчання характеризується такими рисами, як індивідуальність, інновації, безперервність, творчість і неповторність.

Можна сказати, що метод спрямований не стільки на освоєння конкретних знань, або умінь, скільки на розвиток загального інтелектуального і комунікативного потенціалу студента і викладача.

Метод кейс-стаді може бути названий методом аналізу конкретних ситуацій. Мета методу кейс-стаді – поставити студентів у таку ситуацію, коли їм необхідно буде прийняти рішення. Кейс – це події, які реально відбулися в певній сфері діяльності і є основою для проведення обговорення в академічній групі під керівництвом викладача. У більшості випадків при використанні кейсу учасникам попередньо надається можливість ознайомитись із переліком обставин, підґрунтям яких є реальні чи уявні ситуації.

Опис цієї ситуації одночасно висвітлює не лише конкретну практичну проблему, а й актуалізує певний комплекс знань, які треба засвоїти під час її розв'язування. Процес навчання здійснюється через надання викладачем інформації у вигляді проблеми чи серії проблем. Ця інформація може бути викладена у документальній, заздалегідь підготовленій формі або за допомогою вербальних і візуальних засобів (показ слайдів чи відеоматеріалів). По закінченні вправи група пропонує свої напрацювання, які можуть стати підґрунтям для дискусії.

Для ефективного використання методу кейсів слід приділити увагу матеріалу для обговорення, який має бути дібраний таким чином, щоб відображав проблеми, з якими студенти можуть зіткнутися в професійній діяльності.

Ефективність застосування даного методу залежить від кількості учасників групи. Якщо група є досить великою, доцільно застосувати декілька варіантів розгляду проблемних ситуацій або внести елемент змагання, запропонувавши учасникам кожної групи спробувати розв'язати ситуацію раніше за суперника.

Розроблення кейсів – достатньо складне завдання. Викладач має підготувати збірку кейсів, які відповідатимуть завданням конкретного курсу, зважаючи на вимоги до певних ситуацій. Для ефективної роботи студентів треба продумати домашнє завдання, яке передбачатиме або підготовку питання до конкретної ситуації, або письмовий аналіз самого кейсу. Також можна запропонувати огляд додаткової літератури з проблем, що стосуються конкретної ситуації.

У ситуаційному навчанні важливий не стільки кінцевий результат, як процес його знаходження, адже саме таким чином розвиваються професійні якості студента. Крім того, в casestudy слід виходити з припущення, що правильним може бути будь-яке рішення, якщо воно аргументоване. Тому викладач, підбиваючи підсумки, здійснює аналіз не тільки самої ситуації, а й обговорення. Він обґрунтовує свою позицію щодо сутності ситуації і водночас оцінює виступи представників творчих груп, тактовно визначає помилки, доводить необхідність вивчати теоретичні засади проблеми. Бажано запропонувати студентам як варіант «правильної відповіді» розв'язання обговорюваної ситуації так, як це трапилось в житті (хоча це не означає, що такий варіант є оптимальним).

До критеріїв оцінювання результатів навчання студентів із застосуванням кейс-методу належать: активність студента в обговоренні кейсу.

Переваги методу кейсів: використання даного методу значною мірою доповнює теоретичні аспекти розгляду проблеми; надає унікальну можливість вивчити складні та професійно значущі питання в сприятливій атмосфері навчального процесу; комунікативна природа методу надає можливості здійснити швидко, але ґрунтовну оцінку обговорюваних питань і запропонованих рішень.

Підсиленню індивідуальної участі кожного студента сприятиме ряд чинників: поступове залучення всіх студентів до дискусії через роботу в парах чи малих дискусійних групах; студенти дістануть колективну підтримку своїм думкам і психологічно комфортніше почуватимуться, висловлюючи вже не просто індивідуальну, а колективну думку.

Однак конкретний кейс може передбачати вирішення окремих складових комплексу перерахованих аналітичних задач, так як кожен досліджуваний навчальний курс має свої різновиди аналізу. І в цьому аспекті в залежності від конкретної різновиди ситуації і відображається нею навчального курсу можна виділити такі різновиди аналізу: управлінський, економічний, маркетинговий, технологічний, лабораторний та інші.

Різні методики проведення занять вимагають різних підходів до оцінювання студентів, при цьому викладач повинен вимагати від студентів оволодіння тими знаннями і навичками, на які він їх націлював в процесі навчання. Якщо класична методика викладання тяжіє до використання колоквіумів і контрольних робіт, які дозволяють точніше оцінити теоретичні знання, відповідним чином будується і іспит, то інтерактивна методика вимагає оцінювання не стільки набору певних знань, скільки вміння студентів аналізувати конкретну ситуацію, приймати рішення, логічно мислити, при цьому найкраще використовувати багатокомпонентний метод формування підсумкової оцінки.